

Uttalelse fra møte i Sámi arkiivafierpmádat/Samisk arkivnettverk 06.11.2025.

Fárrolága boahhteáigái/ Aktan boahhteájggáj/ Laavenjostoe båetijen aajkan - Sammen om bevaring av samiske arkiver

Sámi arkiivafierpmádat – Samisk arkivnettverk består av deltagere fra de samiske museumssiidaene som er underlagt Sametingets forvaltning. Samiske museer og Samisk arkiv representerer minne- og bevaringssektoren som bidrar til bevaring av arkiv og dokumentasjon av kulturarv for det samiske samfunn, men også som en viktig del av kulturarven i Norge.

Den samiske museumspolitikken er tuftet på prinsippet om at samer har rett til å eie og forvalte egen kulturarv som en del av urfolksretten. Sametinget legger til grunn at de samiske museenes samfunnsrolle er fundamentet for en faglig virksomhet som gjør dem til sentrale institusjoner i de samiske samfunnene¹. De samiske museenes virksomhet skal legge grunnen for ytring og demokratiarbeid, og de skal formidle bredt til nye og ulike grupper i samfunnet.

Samisk arkivnettverk ser mulighetene i gjensidig utveksling av kunnskap og kompetanse mellom nettverket og arkivinstitusjoner om bevaring av arkiv og museale samlinger. Samarbeidet vil bidra til demokratisering, synliggjøring og videreutvikling av samisk kulturarv til beste for hele samfunnet.

De samiske museene med sine regionale virkeområder, er særs viktig for å sikre en god forvaltning av lokale og regionale dokumentasjonsprosjekt som i dag skapes i forbindelse med forvaltning av gjenstander, immateriell kulturarv og tradisjoner.

Gjennom nettverksarbeidet vil en samarbeide om samisk språkutvikling, forskning og felles prosjekter samt å sikre og tilgjengeliggjøre tradisjonell kunnskap og samisk kulturarv. I tråd med internasjonale urfolksrett og Tandanya-Adelaide deklarasjonen², er arbeidet basert på tillit, respekt og lokal samisk representasjon.

Sannhetskommisjonen oppfordrer myndigheter og relevante institusjoner, i pilar 1 om kunnskap og formidling, til å utvikle tiltak for å utvikle og formidle ny kunnskap som et ledd i forsoning. At de samiske museene ikke fullt ut har ressurser til å forvalte kunnskapen som ligger i museenes egne privatarkiv en har tatt imot, er et hinder for at den samiske minne- og bevaringssektorens deltagelse i forsoningsarbeidet.

Nettverket ser potensiale for et ytterligere samisk ABM- samarbeid (Arkiv, bibliotek og museum) - hva gjelder dekolonisering av arkivene, etikk og utvikle samiske museer, arkiv og bibliotek på samiske premisser. Samarbeid om oppfølging av felles etiske

¹ Prinsipper for Sametingets museumspolitik 2020:3

² <https://www.ica.org/ica-network/expert-groups/egim/ica-naa-indigenous-matters-summit/>

retningslinjer for publisering av foto og film samt etablering av felles praksis med hensyn til registrering av metadata, er her sentralt. Det må legges til rette for at Samiske språk skal nyttes i metadata og arkivbeskrivelser.

Samisk arkivnettverk ser muligheter i et mer systematisk arbeid med arkivene og ytterligere felles innsats om digitalisering og tilgjengeliggjøring av arkivmaterialet i takt med økte ressurser.

Nettverksarbeidet skaper også grunnlag for å arrangere felles fagkonferanser og utstillinger i samarbeid med arkiv og bibliotek.

De samiske museene og Samisk arkiv har et felles samfunnsoppdrag som del av Sametingets kulturpolitikk. Arkivarbeidet må tydelig forankres i Sametingets ansvar og prioriteres som et kulturarvfelt på linje med samlinger og gjenstander. Dette krever tilstrekkelige ressurser, kompetansebygging og samordning.

De samiske museene må få økonomiske midler for å sikre utvikling, bevaring og tilgjengeliggjøring av egne privatarkiver og deltakelse i det samiske ABM-samarbeidet.

Oppsummering av vilje uttrykt i uttalelsen

- Sikre kontroll over dokumentasjon, arkiver og kulturarv i tråd med urfolksretten
- Styrke samarbeidet mellom Samisk arkivnettverk og arkivinstitusjoner
- Bidra til demokratisering, synliggjøring og tilgjengeliggjøring av samisk kulturarv
- Fremme bruk av samisk språk og gjensidig utveksling av kunnskap og kompetanse om bevaring av arkiv og museale samlinger
- Arbeidet gjennomføres i tråd med internasjonale urfolksrett og er basert på tillit, respekt og lokal samisk representasjon
- Delta aktivt i forsoningsarbeidet ved å sikre bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv
- Utvikle samiske museer, arkiv og bibliotek på samiske premisser med fokus på dekolonisering og selvbestemmelse.
- Etablere felles praksis for publisering og metadataregistrering av foto og film.
- Arrangere felles fagkonferanser, prosjekter og utstillinger i samarbeid med arkiv og bibliotek
- Ønske om at Sametinget og andre relevante aktører skal prioritere det samiske arkivfeltet.
- Sikre nødvendige ressurser for drift, kapasitetsbygging og utvikling av Samisk arkivnettverk og museenes privatarkiver.